

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	M.Otger	Datum	10 maart 2021
Doorkiesnummer	65131	Kenmerk	8533238
E-mail	m.otger@utrecht.nl	Onderwerp	Initiatiefvoorstel Krijgen waar je recht op hebt
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Juridische Zaken

Geachte leden van de raad,

Onlangs ontvingen wij een initiatiefvoorstel 'Krijgen waar je recht op hebt' van de raadsleden Anne-Marijke Podt (D66) en Julia Kleinrensink (GroenLinks). Een omvangrijke nota waarin niet alleen overduidelijk veel tijd en energie in is gestoken, maar dat ook ingaat op een belangrijk onderwerp: laagdrempelige toegang tot rechtsmiddelen voor alle inwoners, ook voor inwoners voor wie dat niet vanzelfsprekend is. En die ook rekening houdt met de afhankelijkheidsrelatie tussen inwoner en overheid en de soms kwetsbare positie waarin inwoners zich bevinden. We hebben dan ook met veel belangstelling kennisgenomen van het voorstel. Wij danken dan ook de initiatiefnemers voor de geleverde inspanningen. Het voorstel geeft ons de kans op een aantal aangedragen onderwerpen te reflecteren en de uitkomst daarvan mee te nemen in onze reactie.

Met de initiatiefnemers zijn wij zonder meer van mening dat elke rechtzoekende moet krijgen waar hij recht op heeft. We delen dan ook de ambities om zorg te dragen voor een responsieve gemeente en laagdrempelige toegang tot rechtsmiddelen om recht te halen. Als het gaat om de begrijpelijkheid van onze eigen besluiten en de rechtsmiddelen die daartegen kunnen worden ingezet door de rechtzoekende zien wij met de initiatiefnemers een kans om hierin nog zaken te verbeteren, zodat inwoners nog beter in staat zijn om te kijken of hij/zij gekregen heeft waar hij recht op heeft. Met de initiatiefnemers verschillen wij op bepaalde punten wel van mening over de reikwijdte van de inspanning die de gemeente daarvoor kan en moet leveren. Ook kijken we anders naar de financiële consequenties: in tegenstelling tot het standpunt van initiatiefnemers zijn aan een aantal onderdelen wel degelijk kosten verbonden.

In het navolgende gaan we eerst in, per voorstel, wat wij adviseren over te nemen en op welke wijze we dat voor ons zien. Vervolgens gaan we in op dat wat nader onderzoek vergt en tot slot op voorstellen die wij ontraden. We zoomen daarbij net zoals de initiatiefnemers in op het sociale domein. Daar waar dit anders is zal dat blijken uit de tekst.

Het initiatiefvoorstel

Het initiatiefvoorstel bestaat uit 19 beslispunten.

1. Neem in de tekst van standaardbrieven en beschikkingen de routekaart op
2. Voer pre-mediation breder in

3. + 4. Deel conceptbesluiten met de rechtzoekende voordat het besluit wordt genomen
5. Besteedt meer aandacht aan begrijpelijke taal
6. Werk maken van het 'vertalen' van standaard briefsjablonen
7. Ontwikkel een Zelfhulptools (nulde lijn)
8. Maak inzichtelijk welke organisaties beschikbaar zijn voor ondersteuning bij (aspecten van) rechtshulp in Utrecht en waar zij bij kunnen helpen
9. Neem in de routekaart de verwijzing op naar www.alleadvocateninnederland.nl
10. Initiëren een signaleringsoverleg met de eerste en tweedelijns rechtshulp
11. We blijven deelnemen aan initiëren van de bestaande datadialoog met partners uit de keten
12. Neem de geleerde lessen mee vanuit het beschreven signaleringsoverleg en de datadialoog in de evaluatie zoals verderop in de nota beschreven in "Monitor activiteiten en effecten"
13. In kaart brengen of er voor de groepen boven de 200% van sociaal minimum aanvullende ondersteuning nodig is.
14. Maak de aanvraag van de bijzondere bijstand zo gemakkelijk mogelijk maken door zo veel mogelijk aan te sluiten bij de informatie van de gesubsidieerde rechtsbijstand en geen dubbele informatie/bewijslast aan te voeren.
15. Start bij een aanvraag voor bijzondere bijstand alvast met het onderzoek, ook als er nog informatie ontbreekt. Alleen ontbrekende informatie op te vragen wanneer dit echt nodig is
16. Communiceer de bestaande financiële regelingen en voorzieningen expliciet via de kanalen van de gemeente en naar het netwerk van professionals die te maken hebben met rechtsbijstand
17. Breng de financiële ondersteuningsmogelijkheden buiten de gemeente (zoals fondsen) in kaart en de financiële ondersteuningsmogelijkheden op te nemen in de routekaart
18. Informeer jaarlijks middels een raadsbrief over de doelen zoals opgenomen
19. Besteed in deze raadsbrief aandacht aan de actualiteit, specifiek de ontwikkelingen rond de kabinetsplannen rond de hervorming van de rechtsbijstand, de mogelijk waardevolle (landelijke en lokale) initiatieven die er op dit moment ontstaan en de gevolgen voor Utrecht.

Wij kunnen ons vinden in een groot deel van de beslispunten en adviseren om deze over te nemen. Het gaat om de beslispunten 1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18 en 19.

Het uitvoeren en uitwerken van de voorstellen zal de nodige tijd vragen. In de gevraagde raadsbrief nemen wij de stand van zaken en de resultaten volgend jaar op. In het navolgende geven wij aan hoe wij ons aankijken tegen verdere uitwerking.

1. Tekst in standaardbrieven en beschikkingen opnemen over de Routekaart

Dit voorstel wordt uitgevoerd zodra de routekaart klaar is. Deze routekaart is een schematische digitale kaart alwaar een ieder die dit wil kan zoeken waar hij met zijn vraag moet zijn betreffende bezwaar, beroep of klachten bij W&I. Deze routekaart is uiterlijk in Q4 van 2021 operationeel.

5. Meer aandacht geven aan begrijpelijke taal

Dit is een continue proces. We geven blijvend aandacht aan begrijpelijke taal. Aandacht voor het zoveel mogelijk voorkomen van jargon is erg belangrijk en wij blijven de brieven 'vertalen' naar begrijpelijke taal. De vraag om alle juridische zaken in een bijlage te verwerken wordt niet gehonoreerd. Dit ligt niet voor de hand omdat een beslissing op bezwaar/aanvraag altijd vraagt om een toets binnen een duidelijk kader. De juridische argumentatie moet vooral duidelijk en begrijpelijk zijn. Dat blijkt overigens ook uit de uitspraak waar de initiatiefnemers naar verwijzen die voor de duidelijke taal een prijs heeft gewonnen. Duidelijke taal betekent : rekening houden met de lezer, een persoonlijke benadering en ervoor zorgen dat de taal begrijpelijk is.

6. **Werk maken van het vertalen van standaard briefsjablonen.**

Dit is een proces waar doorlopend aandacht voor is. Ook via de campagne 'Dat kan beter' worden inwoners actief opgeroepen aan te geven wanneer zij een onbegrijpelijke brief of andere communicatie hebben ontvangen, zodat inwoners zelf ons gericht scherp kunnen houden op het gebruik van begrijpelijke taal.

7. **Zelfhulptools (nulde lijn)**

Deze nulde-lijn wordt een onderdeel van de routekaart en deze is uiterlijk in Q4 operationeel

8. **De gemeente maakt inzichtelijk welke organisaties beschikbaar zijn voor ondersteuning bij (aspecten van) rechtshulp in Utrecht en waar zij bij kunnen helpen**

De nog te ontwikkelen routekaart beperkt zich uitsluitend tot zaken die in de relatie met de gemeente van belang zijn. Het is onhaalbaar een burger bij ieder geschil met een willekeurige partij de juiste hulproute te geven. Dit is bovendien geen gemeentelijke kerntaak. Het beheer hiervan is ook lastig. Wij kunnen niet voor alle instanties bijhouden wat de route is bij een conflict. En voor vele conflicten kun je bij diverse soorten adviseurs terecht. Wel kunnen we naar de algemene sites verwijzen via bijvoorbeeld rechtspraak.nl waar duidelijke informatie opgenomen is over waar men terecht kan. Zo worden ook dubbelingen voorkomen en is het beheer op dit punt eenvoudiger.

9. **Neemt in de routekaart de verwijzing op naar www.alleadvocateninnederland.nl**

Deze verwijzing wordt opgenomen in de nog te ontwikkelen routekaart. De genoemde website helpt bij het kiezen van de juiste advocaat zonder daar verder sturend in te zijn. De bedoeling van initiatiefnemers is om tips op te nemen voor het kiezen van een passende advocaat. Het is echter aan de rechtzoekende om te bepalen welke criteria hij van belang vindt. De verwijzing naar de website is het meest objectief.

10. **We initiëren een signaleringsoverleg met de eerste en tweedelijns rechtshulp**

Dit signaleringsoverleg wordt geïnitieerd. Het overleg kan de kwaliteit van de besluitvorming verbeteren. Het gaat met name om overleg met de raad voor rechtsbijstand en een aantal bekende Utrechtse advocatenkantoren in het sociale domein. Dit signaleringsoverleg start uiterlijk in Q4.

11. **We blijven deelnemen aan de bestaande datadialoog met partners uit de keten**

Dit is een bestaand overleg waar door Juridische Zaken al aan wordt deelgenomen.

12. **Het college neemt de geleerde lessen vanuit het beschreven signaleringsoverleg en de datadialoog mee in de evaluatie zoals verderop in de nota beschreven in "Monitor activiteiten en effecten"**

Mogelijke geleerde lessen worden meegenomen. Dit helpt de kwaliteit van onze dienstverlening te verbeteren.

15. **Bij een aanvraag voor bijzondere bijstand alvast te starten met het onderzoek, ook als er nog informatie ontbreekt. Alleen ontbrekende informatie op te vragen wanneer dit echt nodig is**

De huidige werkwijze van W&I, waar de bijzondere bijstand wordt uitgevoerd, is gelijk aan het gevraagde door de initiatiefnemers. W&I start direct, na het indienen van de aanvraag, met haar onderzoek. Vrijwel direct worden de ontbrekende stukken opgevraagd om zo snel tot een besluit te komen. De alleen strikt noodzakelijke bewijsstukken worden opgevraagd.

16. De bestaande financiële regelingen en voorzieningen expliciet communiceren via de kanalen van de gemeente en naar het netwerk van professionals die te maken hebben met rechtsbijstand

Alle regelingen van binnen het bestaande domein worden blijvend gecommuniceerd via de bekende kanalen. Ook minder bekende kanalen (wijkkrantjes, internet kanalen) worden gebruikt om de informatie over de regelingen van W&I te delen. Buurtteams, U-centraal, Vluchtelingenwerk, de Tussenvoorziening zijn enkele namen uit ons brede netwerk met wie regelmatig informatie wordt gedeeld. Ook via de Utrechtse radio stadszender Bingofm wordt veel informatie verstrekt. Verder is W&I bezig om een (virtueel) inkomstenloket te ontwikkelen dat geschikt is voor de (financieel) meest kwetsbare burgers. Te veel van hen maken niet optimaal gebruik van de voorzieningen die voor hen zijn ontwikkeld door rijk en gemeenten en particuliere initiatieven

17. De financiële ondersteuningsmogelijkheden buiten de gemeente (zoals fondsen) in kaart brengen en de financiële ondersteuningsmogelijkheden op te nemen in de routekaart

In de nog te ontwikkelen routekaart worden deze (voor zover bekende) fondsen meegenomen.

18. Jaarlijks middels een beknopte raadsbrief reflecteren op de doelen zoals opgenomen

In de eerder genoemde jaarlijkse raadsbrief bespreken we de resultaten (die dan beschikbaar zijn) uit deze nota. Deze wordt in Q2 van 2022 aangeleverd.

19. Besteed in deze raadsbrief aandacht aan de actualiteit, specifiek de ontwikkelingen rond de kabinetsplannen rond de hervorming van de rechtsbijstand, de mogelijk waardevolle (landelijke en lokale) initiatieven die er op dit moment ontstaan en de gevolgen voor Utrecht

De raad wordt geïnformeerd zodra er wijzigingen zijn die gevolgen hebben voor het Utrechtse beleid.

Uitvoering geven aan beslispunt 2 vergt nader onderzoek.

2. Voer pre-mediation breder in.

Op diverse plekken wordt al uitvoering gegeven aan pre-mediation. Bij de Jeugdwet en WMO wordt juist gekeken in samenspraak met de rechtzoekende wat of het meeste past. Het Buurtteam speelt hier een belangrijke rol in. Daarnaast wordt verwezen naar onafhankelijke clientondersteuning in diverse situaties indien men er niet uitkomt. Dit wordt meegenomen in de routekaart. We onderzoeken of dit uitgebreid kan worden en rapporteren hierover in de raadsbrief zoals gevraagd. Wij adviseren u dan ook dit punt aan te houden totdat is onderzocht welke behoefte er bestaat aan pre-mediation naast de rollen van de clientondersteuner en sociaal raadslieden.

Wij ontraden de beslispunten 3, 4,13 en 14

3 en 4. Toesturen conceptbesluiten en meten van het effect.

Juist in bezwaar wordt al veel aandacht besteed aan het informele contact. Gebleken is uit diverse onderzoeken dat dit contact als prettig wordt ervaren (onderzoek via Prettig Contact met de Overheid, programma onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken). Daaruit is ook gekomen dat de rechtzoekende over het algemeen niet zit te wachten

Datum 10 maart 2021
Ons kenmerk 8048031

op een formele behandeling, maar een begrijpelijke en snelle beslissing op zijn bezwaar binnen de wettelijke termijn. Het toezenden van een concept doet hier aan af.

13. De doelgroep 200% bijstandsnorm.

De doelgroep 200% + (punt 13) is een groep die W&I niet kent omdat deze nooit een voorziening aanvragen. Het minimabeleid van de gemeente Utrecht is immers bedoeld voor de minima van de gemeente Utrecht. In de routekaart nemen we wel een verwijzing op voor mensen met een hoger inkomen

14. Vereenvoudigen aanvraag bijzondere bijstand

Betreft aan te sluiten bij de informatie van de gesubsidieerde rechtsbijstand om zo geen dubbele informatie/bewijslast op te vragen.

De informatie uit de gesubsidieerde rechtsbijstand is alleen bekend bij de advocaat en bureau voor Rechtshulp en mag, conform privacywetgeving, nooit worden gedeeld met de gemeente. Ook zijn er geen systemen waar W&I mag in kijken om deze informatie te verkrijgen.

Voor wat gemeente Utrecht zelf betreft voeren wij reeds het beleid om geen dubbele informatie op te vragen: als informatie al bekend is wordt deze niet opgevraagd.

Conclusie

Wij steunen de ambities van de initiatiefnemers om de informatie en procespositie van de rechtzoekende te versterken. We informeren u in Q1 in 2022 over het nog nader te onderzoeken besispunt.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,